

УДК 616.314-089.23+378.14

НОВІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІСЛЯДИПЛОМНОГО НАВЧАННЯ ЛІКАРІВ-ОРТОДОНТІВ УКРАЇНИ

Куроєдова В.Д., Галич Л.Б., Головка Н.В., Сірик В.А., Куроєдова К.Л.,
Чикор Т.О., Макарова О.М.

Резюме. Удосконалення навчального процесу на кафедрі післядипломної освіти лікарів-ортодонтів Вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія» (м.Полтава) відбувається завдяки впровадженню досвіду німецьких колег у викладанні предмету «Ортодонтія» та використанню технологій дистанційної освіти, що дозволить Українській стоматологічній школі крокувати по Європі.

Резюме. Совершенствование учебного процесса на кафедре последипломного образования врачей-ортодонтов Высшего государственного учебного заведения Украины «Украинская медицинская стоматологическая академия» (г. Полтава) происходит благодаря внедрению опыта немецких коллег в преподавании предмета «Ортодонтия» и использованию технологий дистанционного образования, что позволит украинскому стоматологической школе шагать по Европе.

Summary. Improving the educational process at the Department of Postgraduate Education of Orthodontists State Higher School of Ukraine "Ukrainian Medical Stomatological Academy" (Poltava) is due to the introduction of experience in teaching German counterparts subject "Orthodontics" and the use of distance learning technologies that will allow Ukrainian dental school walk in Europe.

Ключові слова: Післядипломне навчання, освітні технології, лікарі-ортодонти.

Ключевые слова: Последипломное обучение, образовательные технологии, врачи-ортодонты.

Keywords: Continuing Education, educational technology, doctors orthodontists.

Вступ. Вдосконалення післядипломної освіти пов'язане з різними аспектами викладацької діяльності, в тому числі як і використання новітніх загальноосвітніх технологій, так і методів діагностики та лікування.

В умовах Європейської інтеграції медичної освіти з кожним роком підвищуються вимоги до якості підготовки фахівців усіх медичних спеціальностей [1, с.12]. Динамічний розвиток ортодонції передбачає нові підходи до організації і проведення занять у Вищих державних навчальних закладах на післядипломному етапі. Підготовка висококваліфікованого спеціаліста за фахом “Ортодонція” відповідно вимог світових стандартів змушує викладачів постійно вдосконалювати технології навчання.

Основа сучасної післядипломної освіти – оволодіння новими методами лікування і профілактики, тому акценти в навчанні зміщені в практичну площину, збільшується цінність загальноосвітніх нововведень. Враховуючи цей факт, викладачі кафедри намагаються вдосконалити всі етапи підготовки, починаючи від навчального процесу лікарів-інтернів через курси тематичного удосконалення лікарів-стоматологів загальних профілів до підготовки спеціалістів-ортодонтів, клінічних ординаторів і лікарів-ортодонтів передатестаційних циклів. Проведення практики за кордоном дозволяє отримати багатопрофільну інформацію, обмінятися досвідом, підготувати фахівців найвищого рівня [2, с.30].

Мета. Метою післядипломного навчання за фахом «Ортодонція» є сучасна якісна професійна підготовка лікаря, яка передбачає вивчення принципів етіопатогенетичного підходу до лікування зубощелепних аномалій та деформацій, удосконалення теоретичних знань та практичних навичок з питань клініки, діагностики, лікування та профілактики ортодонтичної патології, оволодіння сучасними методами дослідження (біометрія контрольної-діагностичних моделей щелеп, електроміографія, ортопантомографія, телерентгенографія та ін.) та новітніми технологіями конструювання знімних і незнімних ортодонтичних апаратів [3, с.97].

Матеріали. Сьогодні широко застосовують не тільки комп'ютерні тестові програми, а й нові методики комп'ютерних форм навчання. Комп'ютерні технології дозволяють повторювати цікаві фрагменти,

зосереджувати увагу на деталях, крок за кроком опановувати методику клінічних навичок і маніпуляцій [4, с.29].

Сучасний лікар – це не тільки ерудований спеціаліст в галузі медицини, але й людина, яка повинна вміти користуватись комп'ютерною технікою для ведення історій хвороб, вміти отримати через Internet необхідні дані про пацієнта, користуватися літературою і таке інше.

Система освітньої діяльності, що існує в Вищому державному навчальному закладі України «Українська медична стоматологічна академія», відповідає міжнародному рівню стандартів якості і представлена сучасною програмою неперервно-прогресуючої освіти, а методологія навчання в академії базується на повноцінному методичному забезпеченні всіх дисциплін. На кафедрах створені сайти в Internet з розміщенням матеріалів лекцій, практичних занять і результатів основних наукових досягнень. В бібліотеці функціонує сектор електронних каталогів з виходом в Internet, який стає у нагоді при написанні рефератів, статей тощо.

Тестовий комп'ютерний контроль знань є важливою складовою частиною післядипломного навчання. На кафедрі післядипломної освіти лікарів-ортодонтів складений тестовий контроль для атестації лікарів. Під час занять лікарі повинні засвоїти 23 розділи із спеціальності «Ортодонтія». Найбільш складною та важливою для практики є «Клінічна ортодонтія», що складається з 9 розділів. Комп'ютерна навчальна програма, що створена за алгоритмом, який розроблений на кафедрі, на відміну від звичайних занять дає можливість опанувати теоретичний матеріал, вирішити клінічні задачі, в яких відображені різноманітні варіанти етіології, патогенезу, клінічних проявів зубощелепно-лицевих аномалій, різні методи лікування у віковому аспекті, тобто відтворити клінічну ситуацію «лікар-хворий».

Навчальна комп'ютерна програма з розділу «Клінічна ортодонтія» реалізована у вигляді тестових завдань-запитань, на які пропонується від 3 до 5 варіантів відповідей. Одна з них є найбільш повною і правильною і оцінюється в 100 балів, що свідчить про відмінні знання. З розділу «Клінічна ортодонтія»

складено 444 тестових завдання. Для проведення диференційованого навчання (одночасно приїзять лікарі-ортодонтів з різним клінічним стажем, лікарі – дитячі стоматологи, лікарі-інтерни) умовно всі завдання поділені на п'ять груп складності: I – 100%, II – 90%, III – 80%, IV – 60%. Розроблені тести повністю відповідають змісту навчальної програми. У режимі тренінга лікарів-ортодонтів з блоку питань кожного разу автоматично відбирається 40-50 питань. На екрані дисплею можна перевірити правильність відповіді, подивитись рекомендовану літературу.

Але не можна недооцінювати важливу роль викладача та перекладати всі функції з навчання курсантів на комп'ютерні системи. Тому особливої уваги заслуговує раціональний розподіл навчального матеріалу між викладачем і комп'ютером. Відображення основних проблем навчальної дисципліни, шляхи їх розв'язання, лекційний матеріал мають залишатися за викладачем.

Враховуючи економічний стан держави, медичних закладів та лікарів бюджетної сфери, що потребують підвищення професійної майстерності, виникає потреба в пошуку та впровадженні у вищу освіту інноваційних форм навчання. Однією з таких форм навчання є дистанційні освітні технології, головна риса яких - чітка орієнтація на свідому самостійну роботу, а також усвідомлене, самостійне регулювання лікарями обсягу, темпу, часу і якості засвоєння матеріалу [5, с.82].

Технології дистанційного навчання є дієвим механізмом здатним вирішити як навчально-методичні проблеми для застосування сучасних освітніх інновацій в вищій освіті, так і здійснити оптимізацію навчального процесу, а також розробити і реалізувати нові підходи до безперервного і випереджаючого навчання.

Ефективним і виправданим при дистанційному режимі є ознайомлення, вивчення, засвоєння теоретичного матеріалу, on-line обговорення тематичних тем, проведення проміжного тестування, можливість пересилання практичних завдань, їх перевірка, надання коментарів при оцінюванні роботи.

До переваг дистанційної освіти можна віднести її технологічність при навчанні з використанням сучасних інформаційних технологій і програмного забезпечення, що дозволяють зробити візуальне подання навчального матеріалу динамічним, дієвим, результативним, миттєвим із використання методів ускладнення навчального курсу, а також побудувати освітній процес із врахуванням індивідуальної роботи лікаря.

Недоліками дистанційної освіти, на нашу думку, є неможливість встановлення ідентифікації лікаря, постійного прямого спілкування з ним, затрата часу на виконання завдань, як лікарем, так і підготовки належного навчально-методичного матеріалу з використанням інтерактивних методів навчання, та аналізу наукового, творчого, креативного, інтелектуального розвитку.

Великим досягненням сьогодні у викладанні на кафедрі післядипломної освіти лікарів ортодонтів (зав.каф. д.мед.н., проф. Куроедова В.Д.) є можливість засвоєння сучасного досвіду зарубіжжя завдяки укладеному у 2002 році науковому довгостроковому договору з ортодонтією “Сучасне розуміння функції та дисфункції зубощелепної системи” про сумісну роботу Української медичної стоматологічної академії з університетом ім.Й.Гутенберга м.Майнц (Німеччина) [6, с.89].

Д-р Ротраут Рейнхардт – доцент клініки Kieferorthopedia (м.Майнц) щорічно проводить заняття на базі кафедри з проблем новітніх європейських досягнень у ортодонтичному лікуванні різних видів прикусу. Проводячи обмін клінічним досвідом др.Ротраут Рейнхардт презентувала на кафедрі апарат “Еркоформ” фірми “Еркодент” (Німеччина) і навчила новій методиці лікування пацієнтів при порушеннях скронево-нижньощелепного суглобу з використанням нового апарату – баланс-шини, яка зараз активно використовується на кафедрі. Метод вакуумного виготовлення еластичних двощелепних шин має велике майбутнє в Україні.

Єдність у викладанні наукових позицій щодо проблем функції в ортодонтії, сумісні погляди на первинність функціональних порушень

зубощелепної системи в етіології різних патологічних видів прикусу і знань психології в ортодонтії зближує українську та німецьку школу ортодонтії. Кафедра післядипломної освіти лікарів-ортодонтів і клініка «Kieferorthopedia» кожного року представляють спільні друковані постери на Європейських конгресах ортодонтів.

Висновки. Забезпечуючи вищезазначені аспекти процесу професійної післядипломної підготовки у вищих медичних навчальних закладах, інформаційні, мультимедійні технології та дистанційна освіта створюють сприятливі умови для оптимізації навчального процесу і реалізації ідеї розвивального навчання. В результаті лікар зможе виховати в собі потребу до безперервного самовдосконалення, відповідальність за власну освіту, розкрити повною мірою свій творчий потенціал і розвинути свої здібності.

Література.

1. Ковальчук Л.Я. Впровадження нової методики навчального процесу в Тернопільському державному медичному університеті ім.І.Я.Горбачевського /Л.Я.Ковальчук //Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції «Впровадження засад Болонської системи освіти: український і зарубіжний досвід» 14-15 травня 2007, м.Тернопіль - С.12-17.
2. Черних В.П. Досвід і перспективи проведення практичної підготовки студентів НФАУ за кордоном /В.П.Черних, С.В. Огарь, В.С. Кисличенко, Л.В.Упир //Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції «Впровадження засад Болонської системи освіти: український і зарубіжний досвід» 14-15 травня 2007, м.Тернопіль - С.30-32.
3. Куроедова В.Д. Удосконалення навчання на циклах ПАЦ і «Спеціалізація» на кафедрі ортодонтії та післядипломної освіти лікарів-ортодонтів /В.Д.Куроедова, Н.В.Головко, Л.Б.Галич, В.А. Сірик, М.І.Дмитренко // Матеріали навчально-методичної конференції

«Сучасні технології навчання у підготовці медичних кадрів», Полтава, 2008. - С.97-98.

4. Галич Л.Б. Оцінка ефективності електронного навчання за фахом «Ортодонтія» у ВДНЗУ «УМСА» на післядипломному етапі та його методичне забезпечення /Л.Б.Галич, Н.В.Головко, В.А.Сірик, К.Л.Куроедова //Матеріали навчально-методичної конференції «Інноваційні освітні технології у підготовці медичних кадрів» (частина I), Полтава, 2010. –С .29-30.
5. Куроедова В.Д. Про необхідність впровадження дистанційної форми навчання на післядипломному етапі за фахом «Ортодонтія» /В.Д.Куроедова, Н.В.Головко, Л.Б.Галич, В.А.Сірик, М.І.Дмитренко, К.Л.Куроедова, А.Л.Нелюбіна //Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Інноваційні інноваційні технології у вищій медичній освіті» 5 квітня 2012 року, Полтава. – С.82-84.
6. Куроедова В.Д., Дмитренко М.І., Фетісова Г.Л. Упровадження нових європейських клінічних методик – шлях до вдосконалення світогляду лікаря-ортодонта /В.Д.Куроедова, М.І.Дмитренко, Г.Л.Фетісова //Матеріали навчально-методичної конференції «Клінічне мислення: шляхи формування та вдосконалення» (частина I), Полтава, 2009. - С.89-91.